

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 10/08-55

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť S. H., Ž.; J. D., Ž., a M. T., V., zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 a v súčasnosti pod sp. zn. 13 C 150/05, postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/05 p o r u š i l základné právo S. H., J. D. a M. T., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

2. S. H., J. D. a M. T. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. S. H., J. D. a M. T. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 25 278 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc dvestosedemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. M. P., Ž., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 10/08-25 zo 17. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť S. H., Ž.; J. D., Ž., a M. T., V. (ďalej len „sťažovatelia), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 a v súčasnosti pod sp. zn. 13 C 150/05, postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00.

1.1 Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: *„Dňa 17. 01. 1996 naša nebohá matka J. Č. (...), ona ako navrhovateľka v rade 7) podala na Okresný súd v Žiline návrh na začatie konania, ktorým sa domáhali, aby žalovaným v rade 1) - 5) bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch.*

Zákonnými dedičmi po neb. J. Č., rod. M. sme my sťažovatelia. Okresný súd v Žiline rozsudkom zo dňa 29. 10. 1996 návrh navrhovateľov zamietol.

Proti uvedenému rozsudku sme dňa 21. 01. 1997 v zákonnej 15-dňovej lehote podali odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 29. 10. 1997, č. k. 7 Co 1267/97 rozsudok súdu 1. stupňa potvrdil.

Proti uvedenému rozsudku sme dňa 14. 10. 1998 podali dovolanie. Najvyšší súd SR rozsudkom zo dňa 26. 10. 2003, č. k. 5 Cdo 96/2000 rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 29. 10. 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Na základe uvedeného rozsudku Najvyššieho súdu SR v Bratislave Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 21. 03. 2005, č. k. 23 Co 55/04 rozsudok Okresného súdu v Žiline zo dňa 29. 10. 1996, č. k. 12 C 44/96-65 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Od tohto dátumu Okresný súd v Žiline termín na pojednávanie nevytýčil, napriek tomu, že ide o vysokú hodnotu sporu a súdne konanie prebieha už od roku 1996.“

Podľa názoru sťažovateľov „Okresný súd v Žiline spolu s Krajským súdom v Žiline a Najvyšším súdom SR porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (...) nakoľko súdne konanie prebieha už 10. rok. Žiadna zložitosť veci nemôže ospravedlniť 10-ročnú dĺžku súdneho konania.“

Vo svojej sťažnosti sa sťažovatelia okrem vyslovenia porušenia označených základných práv domáhajú aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia, a to najmä preto, lebo „*právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádzame, nám spôsobila nielen materiálnu ale aj nemateriálnu ujmu*“.

1.2 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd v danej veci takto rozhodol:

„Základné právo S. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 spolu s Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 spolu s Najvyšším súdom SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/2000 porušené bolo.

Základné právo J. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 spolu s Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 spolu s Najvyšším súdom SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/2000 porušené bolo.

Základné právo M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 spolu s Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 spolu s Najvyšším súdom SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/2000 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 konať bez zbytočných prietahov.

S. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

J. D. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

M. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľov advokátke JUDr. M. P., Ž., vo výške 15.922,- Sk“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili všetci účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom JUDr. R. B., listom z 19. marca 2008 sp. zn. 1SprS/76/08, ku ktorému bolo pripojené aj vyjadrenie zákonného sudcu, krajský súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. J. K., listom z 26. marca 2008 sp. zn. Spr 136/08, najvyšší súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. M. K., listom z 27. februára 2008 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedeným vyjadreniam súdov z 10. apríla 2008.

2.1 Podpredseda okresného súdu uviedol nasledovné skutočnosti:

„(...) Po oboznámení sa so spisovým materiálom a vyjadrením konajúceho sudcu považujem sťažnosť podanú proti Okresnému súdu Žilina za nedôvodnú. Zo spisového materiálu je zrejmé, že počas trvania súdneho konania disponoval Okresný súd Žilina

spisovým materiálom len určité časové obdobie. Z približne 11-tich rokov trvania konania. Okresný súd Žilina mal k dispozícii spisový materiál len päť rokov. Počas tohto obdobia Okresný súd Žilina vo veci riadne konal a prípadné obdobie, ktoré by bolo možné považovať za prieťahy v konaní, bolo spôsobené účastníkmi konania. Tieto skutočnosti sú zrejmé z úkonov, ktoré Okresný súd Žilina vo veci uskutočnil v snahe odstrániť vady podaného návrhu za účelom jeho prejednaní na súdnom pojednávaní. Okrem toho v priebehu súdneho konania došlo k viacerým úmrtiam účastníkov konania, čo skomplikovalo postup súdu. Bez súčinnosti navrhovateľov a ich právnych zástupcov je náročné zistiť aktuálny okruh účastníkov konania.

V podrobnostiach odkazujem na vyjadrenie konajúceho sudcu, ku ktorému sa v mene Okresného súdu Žilina v celom rozsahu pripájam. Rovnako navrhujem, aby vzhľadom na okolnosti tohto súdneho konania ústavný súd SR nezaviazal Okresný súd Žilina k zaplateniu náhrady nemajetkovej ujmy.

Okresný súd Žilina súhlasí s prerokovaním veci bez konania ústneho pojednávania. “

Vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. P. H.:

„(...) Okresný súd mal konanie a spis v dispozícii v obdobiach: 1. Od 17. 1. 1996 do 22. 8. 1997, 2. Od 23. 9. 1998 do 20. 9. 2000 a 3. Od 30. 5. 2005 do súčasnosti, s výnimkou, ak bol na Ústavnom súde alebo na Krajskom súde v Žiline. Ostatné obdobia spadajú mimo kompetencie tohto súdu.

1. Od 17. 1. 1996 (podanie návrhu) do 22. 8. 1997 č. l. 98 (spisu) - ide o obdobie od podania návrhu do odoslania spisu na Krajský súd kvôli odvolaniu. Konanie súdu v tomto období bolo sústredené a koncentrované. Vzhľadom na veľký počet účastníkov, skutkovo a právne náročný spor a na súvis s inými konaniami - Nc(a) 54/1995, vyvlastňovacie konanie a dedičské konania, nemožno súdu nič vyčítať a napokon sťažovateľ to ani nerobí.

2. Od 23. 9. 1998 (podacie razítko na opise rozhodnutia na č. l. 101 spisu) do 20. 9. 2000 (č. l. 149 spisu) - ide o obdobie medzi návratom spisu z KS Žilina a jeho odoslaním na NS SR kvôli dovolaniu. Problém súvisí so súčinnosťou účastníkov.

3. Od 30. 5. 2005 (č. l. 160 spisu) do súčasnosti - ide o obdobie od návratu spisu z dovolacieho konania (z NS SR a KS Žilina) do súčasnosti. Je poznamenané najmä nesústredenými, chaotickými a nekvalitnými podaniami navrhovateľov. Doposiaľ nie je

možné kvôli tomu určiť termín pojednávania a vec rozhodnúť. Nie je preto opodstatnené z tejto doby niečo akceptovať z hľadiska sťažnosti.

Čiže konanie trvá 11 rokov, z toho má tunajší súd vec vo svojej moci len 5 rokov, pričom vo veci konal sústredene alebo nekonal kvôli účastníkom konania.

Ak ÚS Košice dospeje k tomu, že doba prejednávania na našom súde bola neprimeraná, je potrebné prihliadnuť na zavinenie účastníkov na strane navrhovateľov, resp. ich právnych zástupcov:

1. Od 17. 1. 1996 (podanie návrhu) do 22. 8. 1997 č. l. 98 (spisu):

- Návrh bol podaný 17. 1. 1996. Nebol dostatočne skutkovo odôvodnený a právne takmer vôbec. Z toho dôvodu potom prebiehali náročné pojednávania, ktorých podstatou bolo protokolovať prednesy účastníkov (najmä navrhovateľov), ktoré už mali byť v návrhu. Návrh sa obmedzuje na výpočet účastníkov a ich podradenie pod pôvodných predchodcov. Ani listinnými dôkazmi na č. l. 6 - 24 a ani citáciami však nebol úplne preukázaný okruh účastníkov. Neskôr sa ukázalo, že pôvodná navrhovateľka bola zbavená spôsobilosti na právne úkony, otázkou zostáva, či jej podpis na č. l. 24 nie je falšovaný. Už z č. l. 39 je zrejmé, že za ňu konala a zásielky preberala neskoršia účastníčka - jej dcéra S. H. Navrhovatelia túto skutočnosť v návrhu neuviedli. Súd musel túto skutočnosť na č. l. 39 zisťovať sám na základe vlastných zistení - pripojením spisu P (resp. Nc).

- Navrhovateľ P. Ď. zomrel, zástupkyňa navrhovateľa ani na pojednávaní 6. 9. 1996 č. l. 42 spisu otázku nezrejmila, napriek tomu, že neskôr sa ukázalo, že iní odporcovia L. Ď. a M. Ď. sú jej nástupcovia a na základe toho aj uplatňovala vyššiu sumu z dôvodu smrti P. Ď. pre týchto klientov. Povinnosť súdu konať po smrti účastníka nezbavuje povinnosť advokáta vyvíjať súčinnosť. Súd základné údaje sám zistil na č. l. 49.

- Navrhovateľ I. M. zomrel, platí to isté. Zástupkyňa navrhovateľov dodnes predkladá podania aj v mene tohto bývalého účastníka (napr. č. l. 262), napriek tomu, že je mŕtvy a od jeho nástupcov nemá plnú moc.

- Zástupkyňa navrhovateľov ešte doslova celé roky neskôr doručuje súdu podania s pôvodnými účastníkmi konania, čo veľmi sťažuje prehľadnosť a efektivitu práce (napr. č. l. 75 a potom aj neskôr v 3. období).

- *Pojednávanie 27. 9. 1996 a 29. 10. 1996 je pokračovaním naznačeného, navrhovatelia len reagujú na kroky odporcu, po jeho námietke ohľadne odporcu V. Ž. berú voči nemu návrh späť. Súd konanie na č. l. 65a zastavuje a návrh vo veci samej zamietá.*

- *Vzápätí tí istí navrhovatelia, ktorí navrhli konanie voči V. zastaviť, na č. l. 70 sa voči odvolaniu odvolávajú.*

2. *Od 23. 9. 1998 (podacie razítka na opise rozhodnutia na č. l. 101 spisu) do 20. 9. 2000 (č. l. 149 spisu):*

- *Dovolanie na č. l. 113 (aj sťažovateľ) nespojili navrhovatelia aj so zaplatením súdneho poplatku kvôli efektívnosti. Následne na č. l. 118 žiadajú navrhovatelia o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Napriek právnomu zastúpeniu žiadosť nie je úplná a dokladovaná, každý advokát vie, čo obvykle v tom čase súdy vyžadovali a čo vyplýva zo zákona. Súd na č. l. 137 vyrubil súdny poplatok za dovolanie. Na č. l. 138-140 navrhovatelia (aj sťažovateľ) doplnili a dokladovali žiadosť o oslobodenie od poplatkov a súd oslobodenie následne na č. l. 143 a 144 aj priznal. Postup závisel najmä od kvality úkonov aj sťažovateľa.*

- *Na podnety navrhovateľov bol spis zapožičiavaný orgánom prokuratúry - v čase od 28. 6. 1999 do 6. 12. 1999 (č. l. 135 a 136 spisu). Spis bol mimo kompetencie súdu na podnet navrhovateľov a v ich záujme - dovolacie konanie.*

3. *Od 30. 5. 2005 (č. l. 160 spisu) do súčasnosti:*

- *Od č. l. 164 spisu (od návratu spisu po dovolacom konaní) prakticky všetky úkony sú spojené s tým, aby bol zistený okruh účastníkov a špecifikácia návrhu. Okruh účastníkov súd napokon ustálil, je to však komplikované výhľadom na to, že účastníci bývali na celom území SR a mnohí aj v ČR. Bez súčinnosti navrhovateľov a ich právnych zástupcov to je obtiažne. Súd to však prácne zisťoval a vykonával potrebné úkony.*

- *Prvý úkon zástupkyne sťažovateľa v konaní je až na č. l. spisu 262 dňa 27. 12. 2006 a aj to na výzvu súdu. Podanie však je nekvalitné, právne nevýznamné a súdu nijako nepomohlo. V podaní sú uvedení účastníci, ktorí sú už dávno mŕtvi, ich dedičov zástupkyňa nezastupuje. Vyplýva z toho, že o veci nie je informovaná, nie je v kontakte s účastníkmi konania.*

- *Napokon aj skutočnosť, že sťažovateľa v konaní pred ÚS zastupuje iná advokátka, niečo nasvedčuje.*

- Nie je podstatné, že zhodou okolností sťažovateľ v konaní pred ÚS má v rámci konania pred OS Žilina splnené formálne náležitosti na prejednanie veci (spôsobilosť na konanie, uplatnený žalobný petit, aké také odôvodnenie). Ak sa rozhodol uplatniť nárok v spojenom konaní s ostatnými navrhovateľmi, súd môže vec prejednať až vtedy, keď sú splnené procesné podmienky na strane všetkých navrhovateľov. Spoločná zodpovednosť sťažovateľa je daná prinajmenšom v tom okruhu účastníkov, ktorých spája spoločná advokátka. Zodpovednosť je však daná aj v negatívnych dôsledkoch, na ktorých sa musí podieľať aj on sám a nie jednostranne poukazovať na zodpovednosť iba súdu.

- Zástupkyňa sťažovateľa podáva sťažnosti predsedovi súdu nie súčasne, ale v krátkom období postupne a jednotlivo v mene jednotlivých navrhovateľov. Podala najmenej 5 jednotlivých sťažností predsedovi súdu (pripojené vo fotokópiách v základnom spise).

- Tomu zodpovedá zrejme aj podávanie ústavných sťažností - zatiaľ v konaní III. ÚS 62/06-41 a v tomto II. ÚS 420/06-17, možno aj v ďalších, o ktorých všeobecný súd ešte nevie.

- Každá sťažnosť (všeobecná aj ústavná) znamená zapojenie do činnosti predsedu súdu (vyjadrenie k sťažnosti), jeho sekretárky (korešpondencia), dozornej úradníčky (zabezpečenie podkladov a spisu), asistentky sudcu (administratívne práce pre sudcu), tajomníčky senátu (prehľad úkonov pre ÚS SR) a sudcu (podklad k vyjadreniu). Vždy je s tým spojené pripojenie spisu prinajmenšom na ÚS SR a podľa potreby aj predsedovi súdu. Nie je zakázané podávať sťažnosti predsedovi súdu a Ústavnému súdu SR jednotlivo, ak je len navrhovateľov cca 20. Je však isté, že to neplní účel, ktorý sťažnosť formálne sleduje. Konanie to totiž spomaľuje. Okrem vyšších trov pre advokáta súd iný zmysel v takomto postupe nevidí.

- Všeobecný súd ako účastník konania pred ÚS SR akceptuje, že navrhovatelia takýto postup zvolili, lebo nie je zakázaný. Neakceptuje však, aby výlučná zodpovednosť za dĺžku konania však stála na všeobecnom súde a neakceptuje, aby súd bol povinný znášať trovy konania pri takomto postupe.

- Ak aj súd zistí, že v jednotlivých maximálne týždňoch či mesiacoch 3. uvedených období mohol konať efektívnejšie a skonštatuje porušenie práv (napr. že mohol

navrhovateľov pokutovať za nesúčinnosť), tak navrhujem, aby ÚS SR nezaviazal všeobecný súd k zaplateniu náhrady nemajetkovej ujmy.

- V každom prípade navrhujem, aby všeobecný súd neznášal trovy konania za to, že navrhovatelia sa svojich práv domáhajú vedome neefektívne kvôli trovám advokátky, čím prejednaníu veci nepomáhajú. Vyššie som uvádzal, že ani ako účastníci sa nechovajú tak, aby súd mohol vec efektívne prejednať.

- Z pripojených podkladov (referát v spise, tabuľka účastníkov a pod.) je zrejmé, čo všetko musel súd práčne urobiť aj s ohľadom na dĺžku sporu (zavinenú najmä a aj účastníkmi) aj s ohľadom na stupeň kontradiktórnosti, ktorý v čase podania návrhu bol upravený v občianskom súdnom poriadku. Pri novom návrhu by to súd tvrdo ale korektne riešil cez § 43 občianskeho súdneho poriadku (výzva pod hrozbou odmietnutia podania).

- Možno skonštatovať, že od kedy som prevzal spis ja (10/2006), jediným dôvodom toho, že nebolo možné stanoviť termín pojednávania bol prístup navrhovateľov a najmä tých zastúpených JUDr. P. - návrh dopĺňajú až na výzvu súdu a spis je na ÚS kvôli sťažnostiam, ktoré advokátka podáva systematicky postupne po jednej - vždy v mene jedného účastníka v určitej časovej perióde. Čiže sťažnosťami na prietahy dosahuje to, že prietahy pokračujú a trvajú. Má právo konanie predlžovať tým, že nepodá jednu sťažnosť v mene všetkých účastníkov naraz, nemôžu mať z účelového postupu účastníci profit - konštatovanie prietahov, finančné zadosťučinenie aj za toto obdobie a ešte aj zvýšené trovy právneho zastupovania.

- Vo veci bolo napokon rozhodnuté 27. 12. 2007, rozsudok bol expedovaný 27. 1. 2008, doručený účastníkom v mesiaci február a boli podané odvolania niektorých účastníkov proti rozsudku. Vec bude následne predložená odvolaciemu súdu na rozhodnutie. (...)“

2.2 Predseda krajského súdu uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) V súvislosti s námietkami vyššie označených sťažovateľov pre porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nám už i bol zaslaný Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 44/07-53 zo dňa 19. júna 2007, ktorým bolo v tom istom konaní pred tými istými súdmi rozhodnuté o sťažnosti A. R., Ing. E. Š. a J. M. K uvedeným sťažnostiam sme sa písomne vyjadrili dňa 16. 3. 2007 pod našou

zn. Spr 71/2007 a s poukazom na toto vyjadrenie i dňa 10. 4. 2007 pod našou zn. Spr 220, 221/2007. V našom vyjadrení sme zároveň v prílohe zaslali nami vyžiadané vyjadrenie predsedu Okresného súdu Žilina na sťažnosť - jej vybavenie.

Kedže sa námietky týkajú postupu v tom istom konaní, poukazujeme na vyjadrenia a doklady už nami zaslané a zároveň Vám oznamujeme, že netrváme na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. (...) “

2.3 Predseda najvyššieho súdu uviedol tieto skutočnosti:

„(...) Právna vec sťažovateľov napadla v dôsledku podaného dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. apríla 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 na Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 20. septembra 2000 a bola vedená pod sp. zn. 5 Cdo 96/2000.

V predmetnej veci odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku (s komplikovaným vymedzením dovolacej otázky) dovolanie. Vzhľadom na právnu náročnosť bola vec niekoľkokrát členmi senátu podrobne študovaná a niekoľkokrát senátom prejednávaná. K skončeniu veci nakoniec došlo dňa 26. novembra 2003, kedy bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým bol rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

O právnej náročnosti predmetnej veci (a náročnosti právnej otázky dovtedy súdmi neriešenej) svedčí aj skutočnosť, že rozsudok najvyššieho súdu bol na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 14. apríla 2005 prijatý na zovšeobecnenie a uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Komplikovanosť danej právnej otázky a jej riešenie preto nie je možné merať časom.

Kedže nemožno súhlasiť so závermi sťažovateľov uvedenými v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel. Súčasne súhlasím s upustením od ústneho pojednávania.“

2.4 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu zástupcov všeobecných súdov uviedla tieto podstatné skutočnosti:

«Vo veci našej ústavnej sťažnosti na výzvu súdu zo dňa 31. 03. 2008 oznamujeme, že súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v tejto veci. (...)

Podľa chronológie úkonov vo veci 12 C 44/96 (v súčasnosti 13 C 150/2005) bol návrh na súd podaný dňa 17. 01. 1996, pričom súd doposiaľ, za obdobie takmer 12 rokov, tento spor právoplatne neukončil. (...)

Pokiaľ súd uvádza, že návrh bol skutkovo alebo právne neodôvodnený, s takýmto tvrdením nie je možné súhlasiť, a ak by tomu aj tak bolo, mal vyzvať účastníkov na odstránenie prípadných nedostatkov v záujme zabezpečenia účelu a cieľa občianskeho súdneho konania upraveného v § 1 O. s. p., podľa ktorého súdy i účastníci postupujú tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

Pokiaľ Okresný súd v Žiline namieta tú skutočnosť, že jednotliví sťažovatelia podávajú sťažnosti nie súčasne, ale v krátkom období postupne a jednotlivo, tak táto námietka je neopodstatnená, nakoľko je výlučne vecou sťažovateľa rozhodnúť sa kedy a v akom čase podá sťažnosť a takisto je potom jeho povinnosťou nechať sa zastúpiť advokátom povereným na vypracovanie tejto sťažnosti a na zastupovanie v konaní, ktorý nemôže nútiť ostatných účastníkov konania, aby sa k tejto sťažnosti pripojili. Rovnako tiež nemôže odmietnuť vypracovanie takejto sťažnosti a zastupovanie v predmetnom konaní v prípade, ak účastník sa neskôr rozhodne takúto sťažnosť podať.

Tvrdenia súdu, že „okrem vyšších trov pre advokáta súd iný zmysel v takomto postupe nevidí“ a „navrhovatelia sa svojich práv domáhajú vedome neefektívne kvôli trovám advokátky“ sú neopodstatnené a nevhodné, nakoľko advokát nemôže ovplyvniť rozhodnutie jednotlivých účastníkov súdneho konania o tom, či podajú sťažnosť, a ak áno, tak kedy. Postupné podávanie sťažností namiesto jednej pre advokáta neznamena vyššie trovy, ale naopak, vyššie náklady a oveľa viac času stráveného pri poskytovaní jednotlivých úkonov právnej služby jednotlivým sťažovateľom.

Žiadna zložitosť veci nemôže ospravedlniť 12-ročnú dĺžku súdneho konania.

Taktiež poukazujem na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 07. 2006, č. k. III. ÚS 62/06-41, ktorým Ústavný súd rozhodol, že Okresný súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti 13 C 150/2005), Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 porušili základné právo L. M. a Ing. A. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Žiadame tiež, aby nám Ústavný súd Slovenskej republiky priznal náhradu trov konania a nášho právneho zastúpenia v rozsahu procesných úkonov, ako aj ďalších nákladov spojených s uplatňovaním ochrany nášho základného práva na Ústavnom súde Slovenskej republiky v sume 15.922,- Sk. (...)

Zároveň oznamujeme, že súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania vo veci.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a predovšetkým z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vo veci pôvodne vedenej okresným súdom pod sp. zn. 12 C 44/96 a v súčasnosti pod sp. zn. 13 C 150/05:

Okresnému súdu 17. januára 1996 podala právna predchodkyňa sťažovateľov (ako navrhovateľka v 7. rade) žalobný návrh na začatie konania, ktorým sa navrhovatelia domáhali, aby odporcom v 1. až 5. rade bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch. Dňa 5. februára 1996 bol okresnému súdu doručený návrh na predbežné opatrenie týkajúce sa zákazu výplaty kúpnej ceny. Okresnému súdu bol 1. apríla 1996 doručený list od právnej zástupkyne navrhovateľov JUDr. M. B., v ktorom žiadala, aby jej okresný súd oznámil, v akom štádiu sa nachádza konanie o predbežnom opatrení. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 44/96-35 z 18. apríla 1996 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia.

Právny zástupca odporcov listom z 5. septembra 1996 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu nutnej obhajoby v inom konaní a zároveň ospravedlnil neúčast' odporcov, ktorí trvali na prerokovaní veci za jeho prítomnosti. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 6. septembra 1996. Na uvedené pojednávanie sa nedostavili navrhovatelia v 2., 5., 7. a 13. rade, nedostavili sa ani odporcovia v 1. až 4. rade, doručenie mali riadne vykázané. Zistilo sa, že navrhovateľ v 2. rade zomrel. Na pojednávaní boli vypočutí prítomní účastníci a pojednávanie bolo odročené na 27. september 1996.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením č. k. 17 Co 1037/96-38 zo 4. apríla 1996 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. Nc/54/95-29 zo 17. januára 1996 a vec vrátil na ďalšie konanie. Napadnutým uznesením okresný súd vydal celý predmet úschovy dedičom (v uznesení vymenovaným) F. K., ktorý dedil po pozemkovoknižnom vlastníkovi J. K.

Na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. septembra 1996, sa nezúčastnili navrhovatelia v 1., 3., 6. a 13. rade, doručenie mali riadne vykázané, nedostavil sa ani zástupca odporcu v 5. rade. Okresný súd pojednával bez prítomnosti už uvedených účastníkov. Právna zástupkyňa navrhovateľov predložila okresnému súdu zmenu petitu návrhu z 26. septembra 1996. Právny zástupca odporcov v 1. - 4. rade predložil súdu písomné vyjadrenie odporcov. Súd pripustil zmenu žalobného návrhu a odročil pojednávanie na 29. október 1996.

Na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. októbra 1996, sa nedostavili navrhovatelia v 6. a 13. rade a odporcovia v 1., 4. a 5. rade, doručenie mali riadne vykázané. Súd pojednával bez ich prítomnosti. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd návrh zamietol.

Dňa 20. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľov v 1., 4., 10. a 11. rade proti rozsudku č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996. Dňa 21. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie trinástich navrhovateľov proti uvedenému rozsudku. Okresný súd 26. februára 1997 vydal uznesenia sp. zn. 12 C 44/96, v ktorých uložil jednotlivým navrhovateľom povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Navrhovatelia Ing. L. Ď., L. M., Ing. A. B. a Ing. E. Š. listom, ktorý bol

okresnému súdu doručený 6. marca 1997, žiadali postúpiť spis sp. zn. 12 C 44/96 na krajský súd, a to podľa § 10 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Dňa 19. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996. Právna zástupkyňa navrhovateľov listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 30. apríla 1997, doplnila odvolanie o skutočnosť, ktorá súvisela s vyjadrením odporcov k odvolaniu.

Dňa 22. augusta 1997 bol spis s opravným prostriedkom predložený krajskému súdu. Na pojednávaní 29. októbra 1997 krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu a pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie. Z úradného záznamu okresného súdu z 13. októbra 1998 vyplýva, že neboli zaplatené súdne poplatky za odvolanie. Právne zástupkyne JUDr. M. B. a JUDr. M. P. boli okresným súdom listami zo 14. októbra 1998 vyzvané, aby odvolatelia zaplatili súdny poplatok za odvolanie, pretože ak súdny poplatok nezaplatia v súdom stanovenej lehote, tak súd bude uvedenú sumu vymáhať.

Dňa 23. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené dovolanie navrhovateľov J. M. a S. M., obidvaja bytom Ž., proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. septembra 1998.

Dňa 27. októbra 1998 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľov v 3., 12. a 13. rade na oslobodenie od súdneho poplatku z návrhu na odvolanie. Dňa 21. decembra 1998 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o majetkových a osobných pomeroch navrhovateľov v 1., 3. a 8. rade a tiež žiadosť o odpustenie poplatkov v predmetnom konaní. Dňa 23. decembra 1998 bola okresnému súdu doručená žiadosť Ing. L. Ď. (navrhovateľka v 1. rade), aby boli rozpísané sumy súdnych poplatkov na jednotlivých navrhovateľov, aby ich mohol každý zaplatiť jednotlivo. Dňa 7. januára 1999 vyzval okresný súd právneho zástupcu odporcov v 1. až 4. rade a odporcu v 5. rade, aby sa vyjadril k dovolaniu. Dňa 20. januára 1999 bola okresnému súdu doručená žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov spolu s potvrdením o majetkových, osobných a zárobkových pomeroch od Ing. E. Š. (navrhovateľka v 9. rade).

Dňa 4. februára 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov v 1. až 4. rade k dovolaniu. Na základe zmeny rozvrhu práce bol od 1. apríla 1999 spis sp. zn. 12 C 44/96 pridelený na prerokovanie a rozhodovanie senátu JUDr. D. C.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 44/96 z 5. júna 2000 uložil navrhovateľom J. M. a S. M. zaplatiť súdny poplatok za dovolanie. Dňa 14. júna 2000 bol okresnému súdu doručený návrh na oslobodenie od súdneho poplatku navrhovateľov S. M. a J. M., o ktorom bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 zo 17. júla 2000.

Dňa 20. septembra 2000 bol spis sp. zn. 12 C 44/96 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní navrhovateľov. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003 zrušil rozsudok krajského súdu z 29. októbra 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok bol krajskému súdu doručený 6. februára 2004.

Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 55/04 z 21. marca 2005 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V spise je vložené potvrdenie okresného súdu, z ktorého vyplýva, že 30. mája 2005 bol prijatý návrh na začatie konania v právnej veci Ing. L. Ď. a spol. proti Š. K. a spol. o zaplataenie sumy 1 886 986,70 Sk a prísl., je vedený pod sp. zn. 13 C 150/2005 a bol pridelený na prerokovanie a rozhodnutie JUDr. D. C.

Dňa 16. júna 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie Ing. A. B., rod. K., a Ing. E. Š., rod. K., ktorým „*sprensili návrh na začatie konania*“. Okresný súd listom z 19. júla 2005 zisťoval na Matričnom úrade v Ž., kedy zomrela navrhovateľka v 6. rade M. K., naposledy bytom Ž.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Register obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici o zistenie pobytu a oznámenie presnej adresy trvalého a prechodného pobytu, na ktorej je hlásená A. R., keďže sa na adrese posledného trvalého bydliska Ž. nezdržiava, súdne zásielky nepreberá, čím sťažuje ďalší postup v konaní. Okresný súd taktiež listom z 19. júla 2005 žiadal Mestský úrad, Evidenciu obyvateľstva

v Ž., o oznámenie, či je navrhovateľka v 7. rade A. R., naposledy bytom Ž., prihlásená na trvalý, resp. prechodný pobyt.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Matričný úrad D., Česká republika, o oznámenie, kedy zomrel navrhovateľ vo 4. rade C. M., naposledy bytom D., Česká republika, a žiadal aj o zaslanie úmrtného listu menovaného. Dňa 25. júla 2005 bol okresnému súdu doručený matričný doklad - Oznámenie o úmrtí M. K. Dňa 8. augusta 2005 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o trvalom pobyte A. R. z Registra obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici. Z obce D. v Českej republike bolo okresnému súdu 28. júla 2005 doručené oznámenie o úmrtí C. M. a taktiež oznámenie o tom, že obec nemá jeho úmrtný list.

Okresný súd listom z 25. augusta 2005 vyzval právnych nástupcov po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K., aby oznámili, či vstupujú do konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 150/2005 po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K. Z úradného záznamu okresného súdu z 31. augusta 2005 vyplýva, že na okresný súd sa dostavil právny nástupca po nebohej navrhovateľke v 6. rade Mgr. D. K. a uviedol svoju novú adresu a taktiež novú adresu svojho otca. Z úradného záznamu okresného súdu z 5. septembra 2005 vyplýva, že Mgr. D. K. oznámil právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi vo 4. rade C. M.

Právni nástupcovia po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K. oznámili listami, ktoré boli okresnému súdu doručené 12. septembra a 19. septembra 2005, že vstupujú do konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 150/2005.

Okresný súd listom z 20. februára 2006 vyzval právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi C. M., aby mu oznámili, či vstupujú do konania ako účastníci na strane navrhovateľov. Na uvedenú výzvu odpovedali právne nástupkyne navrhovateľa vo 4. rade listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 2. marca 2006. Okresný súd listom z 8. marca 2006 vyzval ďalších právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi vo 4. rade C. M., aby oznámili, či vstupujú do konania. Na uvedenú výzvu boli okresnému súdu 14. a 15. marca 2006 doručené odpovede.

Dňa 23. marca 2006 bola predsedovi okresného súdu doručená „*Žiadosť o zmenu osoby sudcu z dôvodu podozrenia na predpojatosť a zaujatosť pôvodnej sudkyne*“ od navrhovateľov Ing. E. Š., Ing. L. Ď., Ing. A. B. a L. M.

Uznesením z 21. apríla 2006 okresný súd vyzval Ing. E. Š. a spol., aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za podanú námietku zaujatosti. Dňa 10. mája 2006 bol vyhotovený záznam o zložení 2 000 Sk Ing. A. B.

Dňa 26. júla 2006 sa zákonná sudkyňa JUDr. D. C. vyjadrila, že sa cíti vo veci zaujatá, a bezodkladne predložila spis krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Krajský súd však 21. augusta 2006 vrátil okresnému súdu spis bez rozhodnutia o námietke zaujatosti s tým, že zákonná sudkyňa mala spis najprv predložiť predsedovi okresného súdu v zmysle § 15 Občianskeho súdneho poriadku.

Predseda okresného súdu opatrením zo 4. septembra 2006 pridelil predmetnú vec inému sudcovi v zmysle dodatku č. 4 k rozvrhu práce na rok 2006, ktorým sa rozdelili všetky veci oddelenia 12 C po sudkyňi JUDr. D. C., pretože od 1. septembra 2006 bola preložená na krajský súd. Vec bola pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi Mgr. D. C. Dňa 16. októbra 2006 však vec bola napokon pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. P. H.

Dňa 16. októbra 2006 sťažovatelia oznámili okresnému súdu, že navrhovateľka J. Č. zomrela, a navrhli, aby súd podľa § 92 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku pripustil zmenu účastníkov. Sťažovatelia súčasne doručili splnomocnenia pre JUDr. M. P.

Dňa 4. decembra 2006 okresný súd vyzval právne zástupkyne JUDr. M. B. a JUDr. M. P., aby doručili úplný a presný okruh účastníkov konania a presný a úplný žalobný petit tak, aby zodpovedal okruhu účastníkov. Menované právne zástupkyne reagovali na výzvu 27. decembra 2006.

Okresný súd uznesením č. k. 13 C 150/05-266 z 19. februára 2007 zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia z 15. januára 1996. V ten istý deň adresoval prípis

všetkým účastníkom konania, ktorým im oznámil (zhrnul) priebeh konania a z toho vyplývajúci ďalší postup súdu, povinnosti účastníkov a úkony, ktoré musia byť vo veci vykonané.

Dňa 12. marca 2007 právna zástupkyňa sťažovateľov v zmysle výzvy okresného súdu upresnila petit návrhu z 21. decembra 2006, „*kde došlo k zrejým nesprávnostiam v počítaní*“. Niektorí účastníci konania 20. a 23. marca 2007 zložili v Štátnej pokladnici súdne poplatky. Dňa 26. marca 2007 sa likvidátor spoločnosti V. Ž. vyjadril „*k odvolaniu z 20. 1. 1997*“. Dňa 3. apríla 2007 navrhovatelia v 1., 9., 10. a 11. rade požiadali súd o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 3. apríla 2007 právna zástupkyňa sťažovateľov podala „*alternatívny petit*“ a menila „*očíslovanie jednotlivých účastníkov konania*“. V tento deň právna zástupkyňa JUDr. M. B. požiadala v mene navrhovateľov v 12. a 13. rade o oslobodenie od súdnych poplatkov a 4. apríla 2007 v mene navrhovateľov v 2., 12. a 13. rade podala návrh na zmenu petitu. Podaním z 20. apríla 2007 právna zástupkyňa JUDr. M. P. podala „*alternatívny petit*“.

Uznesením č. k. 13 C 150/2005-347 z 12. septembra 2007 okresný súd priznal navrhovateľom v 1., 9., 10., 11., 12. a 13. rade oslobodenie od súdnych poplatkov, nariadil vo veci pojednávanie na 18. december 2007 a prikázal zadovážiť ďalšie listiny vo veci. Dňa 13. septembra 2007 súd vyzval právne zástupkyne účastníkov konania, aby „*v záujme efektivity a hospodárnosti konania doručili súdu svoje posledné procesné podania*“.

Uznesením č. k. 13 C 150/2005-360 z 5. októbra 2007 okresný súd pripustil rozsiahlu zmenu návrhu navrhovateľov 1., 4., 7.1., 7.2., 7.3., 9., 10. a 11. rade.

Dňa 16. októbra 2007 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o napadnutom uznesení č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co/326/2007-373 z 30. októbra 2007 v podstate potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu. Právna zástupkyňa JUDr. M. P. 23. októbra 2007 požiadala okresný súd o opravu uznesenia č. k. 13 C 150/2005-360 z 5. októbra 2007.

Právny zástupca odporcov podaním z 3. decembra 2007 požiadal o „určenie nového termínu pojednávania“. Podaním z 3. decembra 2007 a 13. decembra 2007 právna zástupkyňa niektorých navrhovateľov JUDr. M. P. čiastočne menila „návrh na začatie konania v zmysle § 95 ods. 1 O. s. p.“. Okresný súd uznesením č. k. 13 C 150/05-400 zo 7. decembra 2007 pripustil zmenu návrhu. Dňa 11. decembra 2007 súd oznámil právnenému zástupcovi odporcov, že neakceptuje jeho žiadosť o odročenie pojednávania.

Dňa 18. decembra 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. december 2007 za účelom vyhlásenia rozsudku. Právny zástupca odporcov 20. decembra 2007 ospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní. Podaním z 27. decembra 2007 právna zástupkyňa JUDr. M. P. vyčíslila trovy právneho zastúpenia. Súd uznesením č. k. 13 C 150/05-432 z 27. decembra 2007 opravil svoje uznesenie č. k. 13 C 150/05-400 zo 7. decembra 2007.

Dňa 27. decembra 2007 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 13 C 150/2005-447.

Dňa 5. februára 2008 JUDr. M. P. podala v mene navrhovateľov v 1., 4., 9., 10. a 11. rade odvolanie proti rozsudku a rovnako tak postupovala 12. februára 2008 JUDr. M. B. v mene svojich mandantov.

Dňa 6. marca 2008 okresný súd vyzval odporcov, aby sa vyjadrili k odvolaniu, a vyzval osoby, ktoré podali odvolania, aby uhradili poplatok z odvolania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Žilina v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 a v súčasnosti pod sp. zn. 13 C 150/05, postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľov došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane navrhovateľov, a to na základe univerzálnej sukcesie (z titulu dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Oznámením zo 16. októbra 2006 sťažovatelia vstúpili do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania odporcu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene (mutatis mutandis I. ÚS 232/05).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj v čl. 38 ods. 2 listiny), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v okolnostiach danej veci môže predstavovať pomerne značný stupeň právnej zložitosti, ale aj skutkovej zložitosti súvisiaci najmä s tým, že počas konania dochádzalo k úmrtiam účastníkov konania. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub právnej a faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, treba poukázať predovšetkým na to, že, ako to z chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva (pozri bod II tohto nálezu), k predĺženiu napadnutého konania prispeli aj samotní sťažovatelia (ich právny predchodca a právny zástupca) tým, že podali nekvalifikovaný návrh, ktorý neustále menili, pričom minimálne päťkrát upresňovali predmet žalobného návrhu a riadne a včas nezaplatili napr. ani poplatok za odvolanie a ani nepožiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov. V týchto súvislostiach už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny) môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (napr. II. ÚS 10/01, I. ÚS 41/02). A fortiori mohol ústavný súd na túto okolnosť prihliadnúť v danej veci aj vzhľadom na to, že sťažovatelia (rovnako ako aj ich predchodca) sú v napadnutom konaní kvalifikovane právne zastúpení. Na uvedené správanie sťažovateľov nemohol teda ústavný súd neprihliadnúť pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3.1 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania už dvanásť rokov je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci aj nečinný, a to nielen od 4. februára 1999 do 5. júna 2000 (šestnásť mesiacov), ale aj neskôr - napriek tomu, že ústavný súd už nálezom č. k. III. ÚS 62/06-41 vyslovil porušenie označených základných práv účastníkov tohto konania. Konkrétne od 10. mája 2006 do 16. októbra 2006 (päť mesiacov) a od 3. apríla 2007 do 12. septembra 2007 (štyri mesiace). Okresný súd teda počas viac ako dvoch rokov vo veci nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia (ich právny predchodca) ako navrhovatelia v danej veci počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo iba v dôsledku zložitosti veci ani iba v dôsledku správania účastníkov, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkom súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobu obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené podstatné dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3.2 Konanie na krajskom súde sa uskutočnilo dvakrát. Prvýkrát krajský súd rozhodol o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu rozsudkom č. k. 7 Co 1267/97-101

z 29. októbra 1997 v lehote dvoch mesiacoch od postúpenia spisu z okresného súdu. Uvedený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť až 12. septembra 1998.

Po zrušení rozsudku krajského súdu z 29. októbra 1997 najvyšším súdom bola predmetná vec vrátená na rozhodnutie krajskému súdu 6. februára 2004 a krajský súd rozhodol rozsudkom 21. marca 2005.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu - ako to už bolo uvedené - podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02).

Z obsahu spisu, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplynulo, že napadnuté konanie bolo na krajskom súde skončené už 21. marca 2005. Sťažovatelia sa napriek tomu na ústavný súd obrátili so svojou sťažnosťou až podaním z 24. novembra 2006, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na krajskom súde, ktorý sťažovatelia označili tiež za účastníka konania, už netrvalo a konanie o ich sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (mutatis mutandis I. ÚS 6/03).

Ústavný súd vzhľadom na uvedené dôvody vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 4.

3.3 Pri preskúmaní priebehu konania na najvyššom súde ústavný súd z vyžiadaného spisu sp. zn. 5 Cdo 96/00 zistil, že najvyšší súd rozhodol v napadnutom konaní rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003.

Sťažovatelia sa napriek tomu na ústavný súd obrátili so svojou sťažnosťou až podaním z 24. novembra 2006, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na najvyššom súde, ktorý sťažovatelia označili tiež za účastníka konania, už netrvalo a konanie o ich sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný

súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené dôvody aj vo vzťahu k najvyššiemu súdu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 4.

4. Pretože vo veci sťažovateľov okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 150/2005-447 z 27. decembra 2007 rozhodol, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia navrhovali priznať výlučne voči okresnému súdu primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 50 000 Sk, pričom priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnili aj tým, že „*právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádzame, nám spôsobila nielen materiálnu ale aj nemateriálnu ujmu*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov vrátane správania sťažovateľov (pozri bod 2 tejto časti) považuje za primerané priznať každému zo sťažovateľov v sume po 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia 12. októbra 2006, podanie sťažnosti 28. novembra 2006 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu všeobecných súdov 10. apríla 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume dvakrát po 2 730 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 5 460 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 4 368 Sk. Spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (2 x 164 Sk v roku 2006) v prípade troch sťažovateľov tvorí náhrada trov za dva úkony vykonané v roku 2006 zaokrúhlene sumu 14 088 Sk. Za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2008, patrí odmena pre jedného sťažovateľa v sume 2 540,80 Sk (základná sadzba 3 176 Sk znížená o 20 %) a k tomu režijný paušál v sume 190 Sk, preto v prípade troch sťažovateľov tvorí náhrada trov za jeden úkon vykonaný v roku 2008 zaokrúhlene sumu 8 192 Sk. Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľov spolu s DPH predstavujú preto sumu 26 513 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby a tieto trovy vyčíslili v celkovej sume 25 278 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2008